

Okunabilir Eşik: Yenikapı

Legible Threshold: Yenikapı

Begüm Erdoğan, Duru Nehir Ovacık, Ece Bulgan, Onur Aydın, Yaren Çabalar

*Stüdyo Yürütücüleri / Studio Instructors: Ecem Ergin, Funda Tan Bayram, Hande Cığerci,
İrfan Emre Kovankaya, Süleyman Can Çinkılıç
Stüdyo Asistanı / Studio Assistant: Esin Otman*

AURA - İPA YAZ AKADEMİSİ 2026

Giriş

Kentler yalnızca fiziksel yapıların bir araya geldiği mekânlar değil, aynı zamanda sosyal ilişkilerin, gündelik yaşam pratiklerinin ve kolektif hafızanın üretildiği dinamik sistemlerdir. Bu nedenle kamusal alanların niteliği, bir kentin kapsayıcılığı ve yaşam kalitesi açısından önemli bir belirleyicidir. Kapsayıcı kent yaklaşımı; yaş, cinsiyet, ekonomik durum, kültürel geçmiş veya fiziksel yeterlilik fark etmeksizin tüm bireylerin kentsel olanaklara eşit biçimde erişebilmesini ve kamusal yaşama aktif olarak katılabilmesini hedefler. Bu yaklaşım, yalnızca fiziksel erişilebilirliği değil, güvenlik, aidiyet, sosyal etkileşim ve karar alma süreçlerine katılım gibi sosyal boyutları da kapsamaktadır.

Bu bağlamda sosyal altyapılar, bireylerin bir araya gelmesini, karşılaşmasını ve dayanışma ilişkileri geliştirmesini sağlayan temel kamusal sistemlerdir. Meydanlar, parklar, kültür merkezleri, eğitim yapıları ve diğer ortak kullanım alanları yalnızca belirli işlevlere hizmet eden mekânlar değil; farklı kullanıcı gruplarını buluşturan ve kent yaşamını destekleyen sosyal ağların fiziksel karşılıklarıdır. Güçlü sosyal altyapılar, kamusal yaşamı canlandırırken güven duygusunu, aidiyet hissini ve toplumsal bütünleşmeyi de güçlendirir.

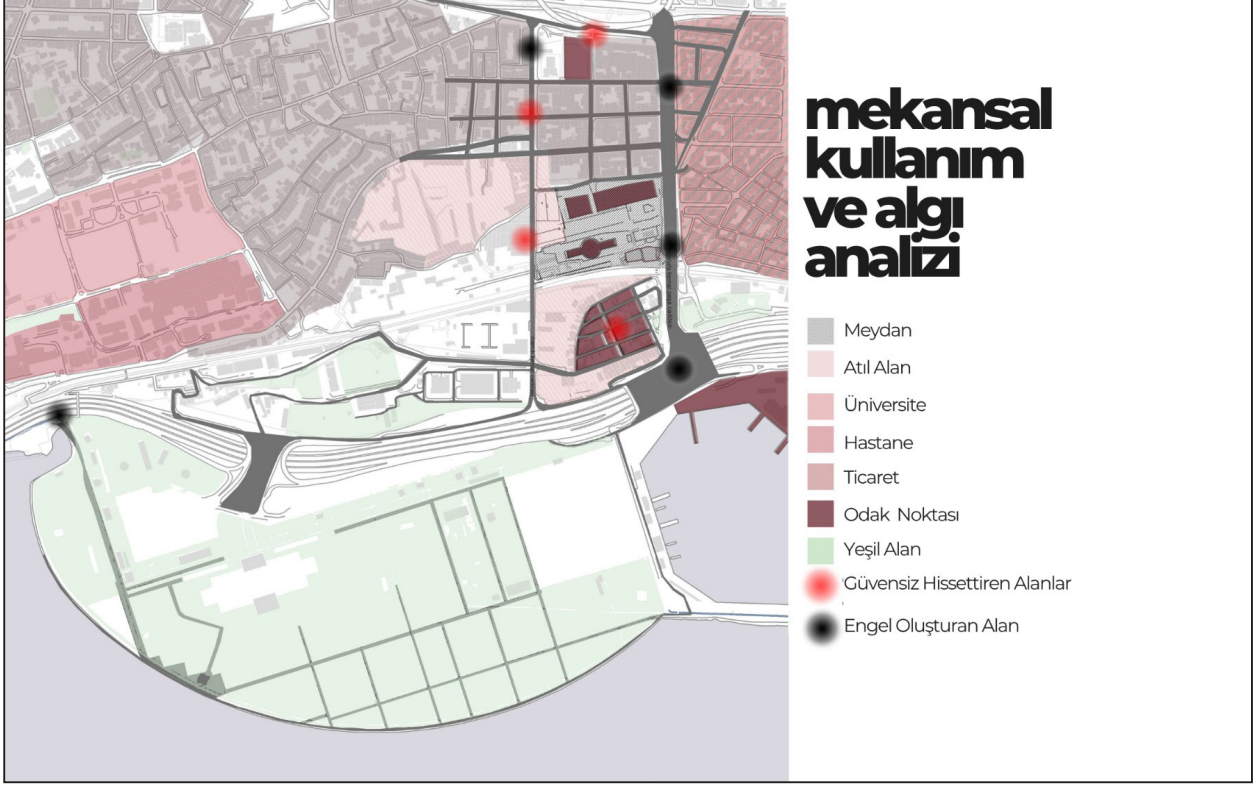
Bu çalışma, Yenikapı kentsel aksını kapsayıcı kent ve sosyal altyapı perspektifinden ele almakta; alanın tarihsel katmanları, ulaşım sistemi ve mevcut kamusal kullanım biçimleri arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Kullanıcı odaklı analizler ve mekânsal değerlendirmeler doğrultusunda geliştirilen tasarım önerisi, Yenikapı'yı yalnızca bir ulaşım aktarma noktası olmaktan çıkararak, farklı kullanıcıların eşit biçimde deneyimleyebileceği güvenli, okunabilir ve kapsayıcı bir kamusal yaşam alanına dönüştürmeyi amaçlamaktadır.

Introduction

Cities are not merely spaces composed of physical structures; they are dynamic systems where social relationships, everyday practices, and collective memory are produced. Therefore, the quality of public spaces is a significant determinant of a city's inclusiveness and quality of life. The inclusive city approach aims to ensure that all individuals can access urban opportunities equally and participate actively in public life regardless of age, gender, economic status, cultural background, or physical ability. This approach encompasses not only physical accessibility but also social dimensions such as safety, sense of belonging, social interaction, and participation in decision-making processes.

In this context, social infrastructures are fundamental public systems that enable people to come together, encounter one another, and develop relationships of solidarity. Squares, parks, cultural centers, educational facilities, and other shared spaces are not merely places serving specific functions; they are the physical manifestations of social networks that bring different user groups together and support urban life. Strong social infrastructures enhance public life while strengthening the sense of safety, belonging, and social cohesion.

This study examines the Yenikapı urban axis through the perspective of inclusive cities and social infrastructures, exploring the relationship between the area's historical layers, transportation systems, and existing patterns of public use. Developed through user-oriented analyses and spatial evaluations, the design proposal aims to transform Yenikapı from a mere transportation interchange into a safe, legible, and inclusive public space where diverse users can experience the city equally.

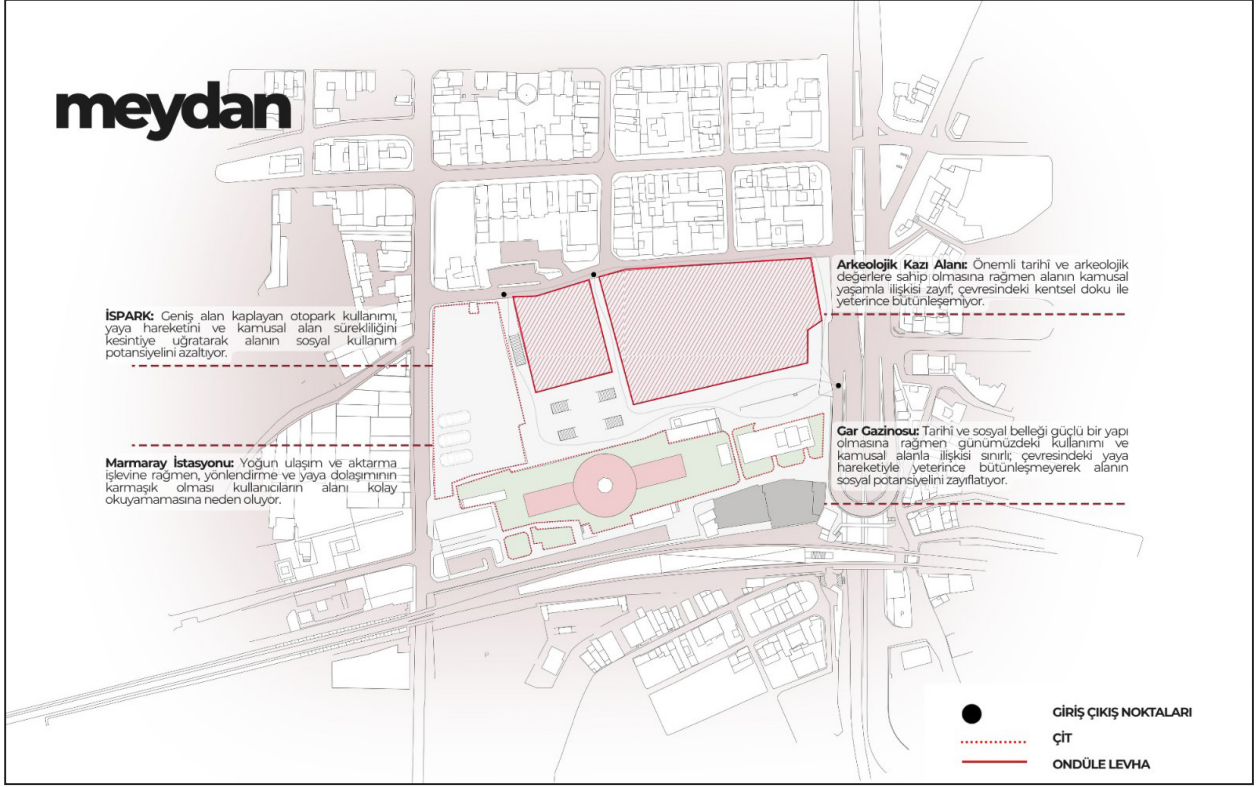
Alanı Okumak: Yenikapı'nın Çok Katmanlı Kentsel Yapısı
Understanding the Site: Yenikapı's Multilayered Urban Structure

Çalışma alanı, kuzeyde Aksaray Meydanı'nın kentsel dokusu ile başlayıp güneyde Marmara Denizi kıyısına kadar uzanan geniş bir bölgeyi kapsar. Ancak mevcut durumda bu hat üzerinde devam eden taşıt yolları, kot farkları ve kentsel adalar, aksın bütüncül bir biçimde deneyimlenmesini engelleyen kesintiler yaratmaktadır.

Yenikapı, İstanbul'un kentsel hafızasında çok özel bir yer tutmaktadır. Marmaray ve Metro kazıları sırasında açığa çıkarılan Theodosius Limanı ile Neolitik döneme uzanan arkeolojik bulgular, alanın yalnızca güncel bir aktarma merkezi olmadığını; İstanbul'un ticaret, ulaşım ve kültür tarihi açısından sekiz bin yıllık çok katmanlı bir liman bölgesi olduğunu kanıtlamıştır.

The study area extends from the urban fabric of Aksaray Square in the north to the Marmara Sea coastline in the south. However, existing vehicle roads, level differences, and fragmented urban blocks along this axis create interruptions that prevent the area from being experienced as a continuous urban route.

Yenikapı holds a significant place in Istanbul's urban memory. Theodosius Harbor, revealed during Marmaray and Metro excavations, along with archaeological findings dating back to the Neolithic period, demonstrate that the area is not merely a contemporary transportation hub, but a multi-layered port district with an eight-thousand-year history shaped by Istanbul's trade, transportation, and cultural development.

Problem Alanları: Kopukluklar, Bariyerler ve Kullanım Sorunları
 Problem Areas: Disconnections, Barriers, and Issues of Use

Arkeolojik sit alanı çevresini saran şantiye saccarı, tel örgüler ve düzensiz İSPARK otopark alanları, meydanın mekânsal bütünlüğünü bozan en büyük fiziksel bariyerlerdir. Bu engeller yaya akışını kesintiye uğrattığı gibi, denize ve tarihî dokuya olan görsel erişimi de bloke etmektedir.

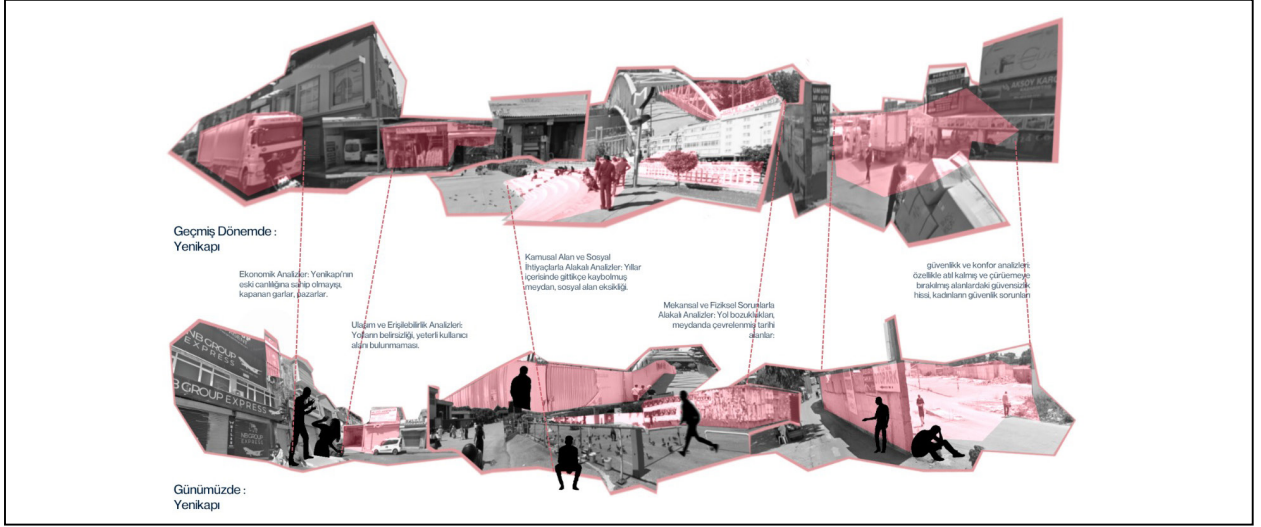
Alan, muazzam büyüklüğüne rağmen hiçbir duraksama veya toplumsal karşılaşma potansiyeli sunmamaktadır. Transit yolcular yalnızca aktarma terminalleri arasında hızla yer değiştirmekte, meydan işlevsiz bir boşluk olarak tüketilmektedir.

Dünyanın en önemli arkeolojik keşiflerinden biri olan Theodosius Limanı katmanı, kentlinin gündelik yaşamından tamamen yalıtılmış durumdadır. Arkeolojik doku ile kamusal mekân arasında hiçbir işlevsel veya görsel köprü kurulamamıştır.

The construction barriers, fences surrounding the archaeological site, and irregular İSPARK parking areas constitute the primary physical obstacles disrupting the spatial integrity of the square. These barriers not only interrupt pedestrian movement but also obstruct visual connections to the sea and the historical urban fabric.

Despite its substantial scale, the area currently lacks opportunities for pause, interaction, and social encounters. Transit users primarily move between transportation nodes, resulting in the square functioning as an underutilized and inactive urban void.

The Theodosius Harbor layer, one of the most significant archaeological discoveries, remains completely detached from everyday urban life. No functional or visual connection has been established between the archaeological heritage and the public realm.

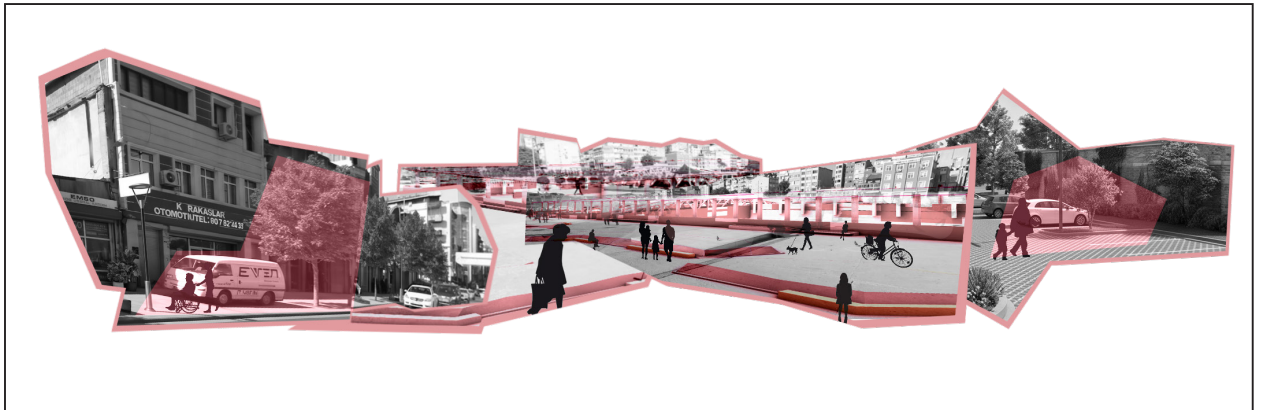
Kavramsal Çerçeve: Heterotopik Bir Kentsel Eşik Olarak Yenikapı
Conceptual Framework: Yenikapı as a Heterotopic Urban Edge

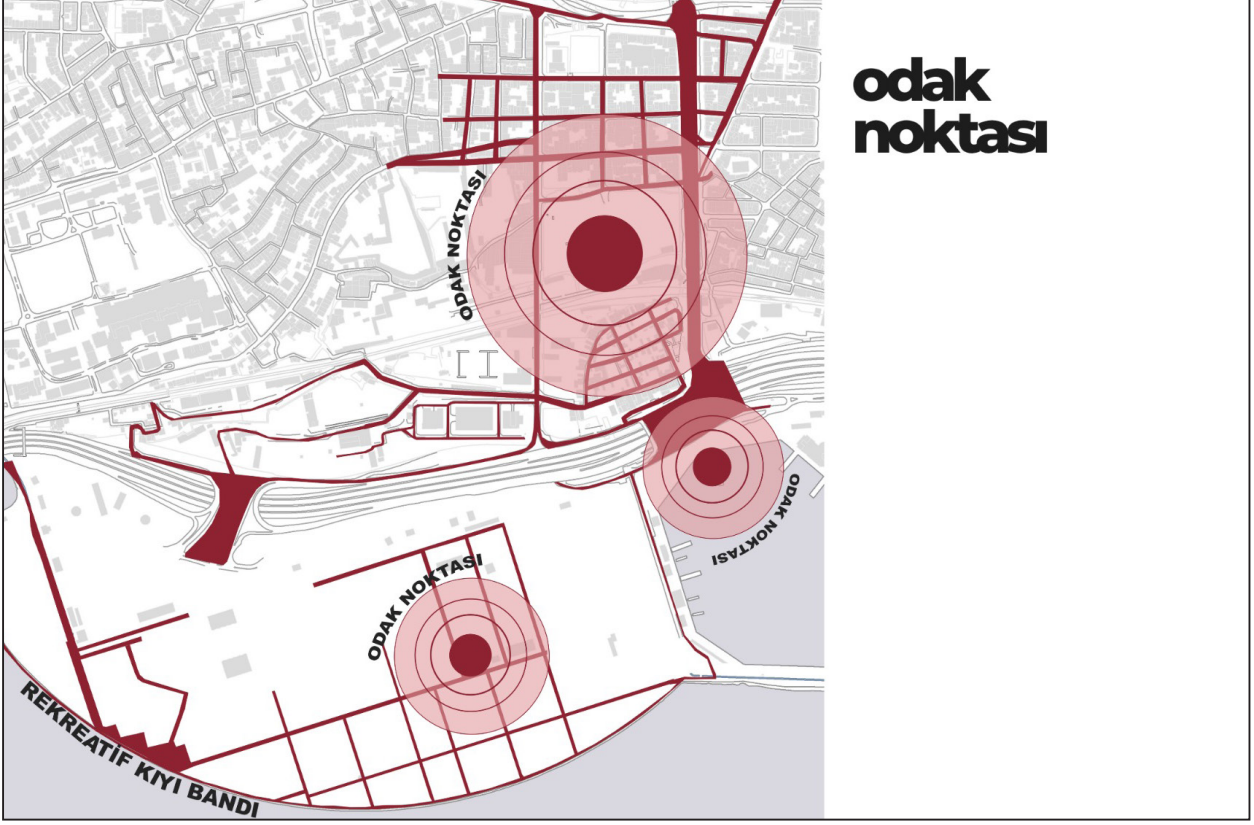
Michel Foucault'nun ortaya koyduğu heterotopya kavramı, aynı mekân içinde farklı zamanların, düzenlerin ve gerçekliklerin bir arada bulunmasını ifade eder. Heterotopik mekânlar, mevcut düzen içerisinde farklı anlam ve deneyimleri barındıran karşı-mekânlardır.

The concept of **heterotopia**, introduced by Michel Foucault, refers to spaces where different times, orders, and realities coexist within a single place. Heterotopic spaces are "other spaces" that exist within the existing order while accommodating diverse meanings and experiences.

Yenikapı; Neolitik dönemden Bizans limanına uzanan tarihsel katmanları, güncel ulaşım ağı ve farklı kullanıcı gruplarıyla heterotopik bir kentsel eşik niteliğindedir. Proje, bu çoğulluğu bir sorun olarak değil, kentsel canlılığı destekleyen bir değer olarak ele almakta; farklı kullanıcıların karşılaşabileceği kapsayıcı bir kamusal alan oluşturmayı amaçlamaktadır.

Yenikapı represents a heterotopic urban threshold, where historical layers extending from the Neolithic period to the Byzantine harbor coexist with contemporary transportation networks and diverse user groups. Rather than perceiving this multiplicity as a problem, the project approaches it as a source of urban vitality and aims to create an inclusive public space that enables encounters among different users.

Tasarım Yaklaşımı: Yeniden Kamusallaşan Bir Kent Meydanı
Design Approach: Reclaiming the Urban Square as a Public Space

Veri analizlerinden yola çıkarak geliştirilen strateji; devasa, tanımlanmamış ve insani ölçekten uzak boşluğu tek hamlede çözmek yerine, merkezdeki Yenikapı Meydanı'nı kamusallaştırıp sosyal bir odak noktası haline getirerek, çevresindeki akslara ve çeperlere kollara ayrılan bir yaya ve yeşil ağ kurgulamaktır.

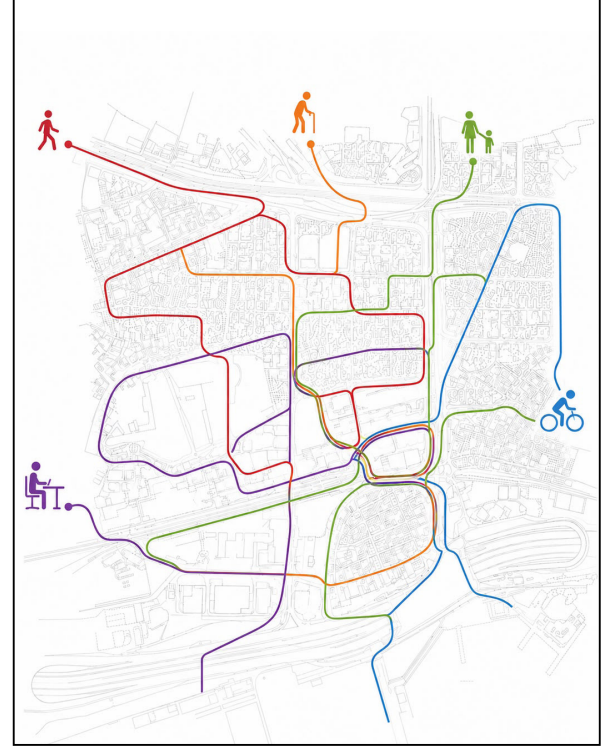
Mekânın okunabilir bir eşiğe dönüşmesi için zemin kotundaki engellerin ortadan kaldırılması ilk adımdır. Görsel sürekliliğin sağlanması, bireylerin uzamsal algısını güçlendirerek yön bulma kolaylığı sağlar.

Alanı çevreleyen güvenlik duvarları ve otopark bariyerleri kaldırılarak serbest dolaşım olanağı getirilmiştir. Sosyal altyapı; kamusal amfiler, gölgelikli oturma zonları ve mikro-toplanma alanları ile güçlendirilmiştir.

Based on data analysis, the developed strategy transforms the vast, undefined, and human-scale-deficient void by turning Yenikapı Square into a public and social focal point, supported by a pedestrian and green network extending towards surrounding axes and urban edges.

The first step in creating a legible urban threshold is removing physical obstacles at ground level. Visual continuity strengthens spatial perception and improves wayfinding.

By eliminating security walls and parking barriers, the site becomes more permeable and accessible. Social infrastructure is strengthened through public amphitheaters, shaded seating areas, and micro-gathering spaces that encourage interaction.

Tasarım Kararları: Eşiklerden Bağlantılara
Design Decisions: From Thresholds to Connections

Yıllardır geçici bir durum olmaktan çıkıp kalıcı bir engele dönüşen şantiye sacları tamamen kaldırılmıştır. Meydan sınırlarını tıkayan İSPARK alanı çeperden temizlenerek, bu alan yaya kullanımına ve peyzaj entegrasyonuna açılmıştır.

Kazı alanının çevresine şeffaf cam korkuluklar entegre edilmiş; böylece transit geçen bir kentlinin, kot aşağısındaki tarihî mirası ve liman kalıntılarını anlık olarak deneyimleyebilmesi sağlanmıştır.

İstanbul'un iklimsel dinamikleri göz önüne alınarak, cam korkuluk hatlarına entegre edilmiş hafif ahşap tenteler ve saçaklar tasarlanmıştır. Bu elemanlar, kullanıcılara hem iklimsel konfor sunmakta hem de tarihî dokuyu izlemek için davetkâr seyir platformları yaratmaktadır.

The construction barriers, which had evolved from a temporary condition into a permanent obstacle over the years, have been completely removed. The İSPARK parking area obstructing the square's boundaries has been cleared, allowing the space to be integrated into pedestrian circulation and landscape systems.

Transparent glass railings have been introduced around the archaeological excavation area, enabling urban users passing through the site to visually engage with the historical heritage and harbor remains below ground level.

Considering Istanbul's climatic conditions, lightweight wooden canopies and shading structures have been integrated along the glass railing edges. These elements provide environmental comfort while creating inviting viewing platforms for experiencing the historical layers of the site.

Gösterişli ve mekânsal kirlilik yaratan dikey tabelalar yerine, zemin kaplama farkları, yönlendirici bitkisel peyzaj hatları ve aydınlatma izleri ile sezgisel bir yönlendirme sistemi tasarlanmıştır.

Kentsel ana akslardan tecrit edilmiş olan Yalı Mahallesi, kıyı şeridi üzerinden kesintisiz bir yaya rotası ile Yenikapı Meydanı çekirdeğine bağlanmış; mahallenin kentsel izolasyonu ortadan kaldırılmıştır.

Instead of visually dominant vertical signage that creates spatial clutter, an intuitive wayfinding system has been designed through variations in ground paving, guiding landscape lines, and integrated lighting traces.

Yalı Neighborhood, previously isolated from the main urban axes, has been connected to the core of Yenikapı Square through a continuous pedestrian route along the waterfront, reducing its spatial isolation and strengthening its integration with the surrounding urban fabric.

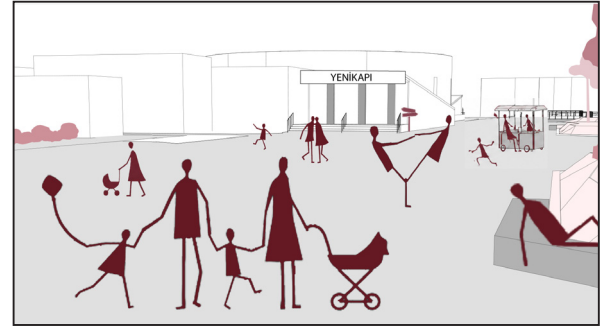
Vaziyet Planı
Site Plan

Sonuç: Herkes İçin Eşit Kent Deneyimi
Conclusion: An Equitable Urban Experience for All

Tasarım kararları sonucunda Yenikapı Meydanı, kapsayıcı kent yaklaşımı doğrultusunda yeniden ele alınarak farklı kullanıcı gruplarının eşit biçimde deneyimleyebileceği erişilebilir ve güvenli bir kamusal alana dönüştürülmüştür. Engelsiz tasarım prensipleri, mekânsal geçirgenlik ve okunabilirlik ilkeleri doğrultusunda geliştirilen müdahaleler ile meydanın fiziksel sınırları azaltılmış; kullanıcıların alanda daha özgür, güvenli ve kesintisiz hareket edebilmesi hedeflenmiştir.

Through the design decisions, Yenikapı Square has been reinterpreted within the framework of the inclusive city approach and transformed into an accessible and safe public space where diverse user groups can experience the urban environment equally. The interventions developed through the principles of universal design, spatial permeability, and legibility have reduced physical barriers, enabling users to move through the space more freely, safely, and seamlessly.

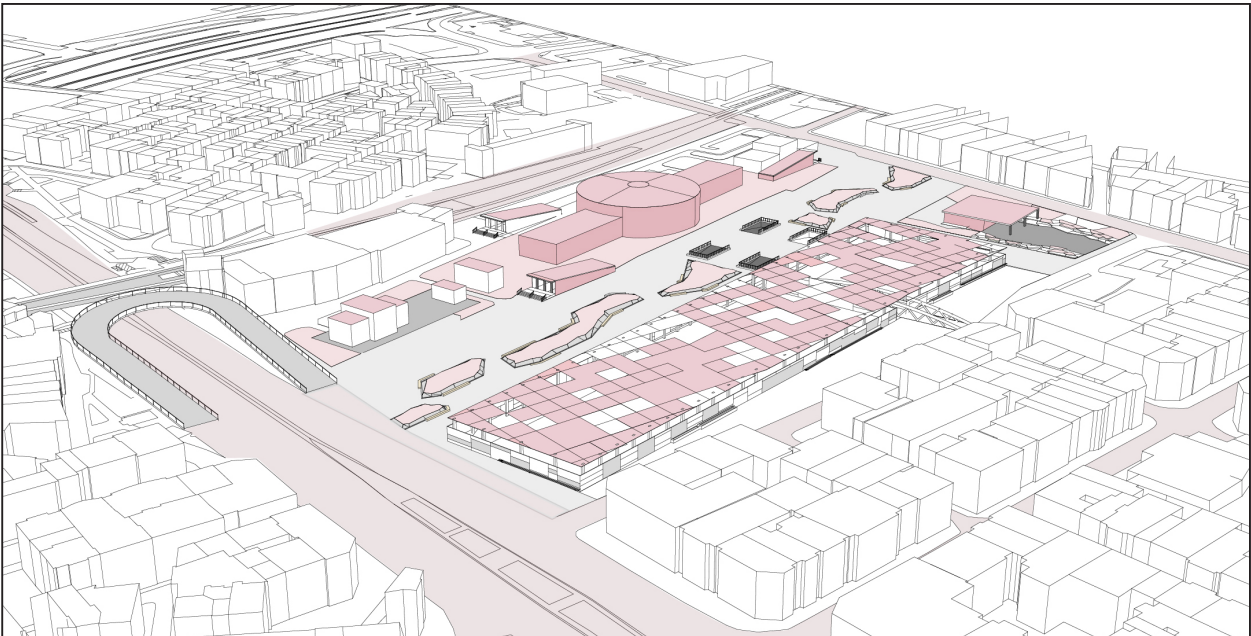

Aydınlatılan yaya aksları, şeffaflaşan çeperler ve farklı zamanlarda kullanılabilecek esnek kamusal programlar sayesinde alanın yalnızca bir geçiş noktası olarak algılanmasının önüne geçilmiştir. Görsel kopuklukların giderilmesi ve doğal gözetimin artırılmasıyla kullanıcıların mekâna yönelik güven algısı güçlendirilmiş; daha önce "tekinsiz" olarak tanımlanan alanın günün farklı saatlerinde yaşayan, karşılaşmalara açık bir kentsel mekâna dönüşmesi amaçlanmıştır.

Proje kapsamında tarihî miras, ulaşım altyapısı ve gündelik kent yaşamı arasında yeni ilişkiler kurulmuştur. Theodosius Limanı arkeolojik alanının kamusal deneyime dahil edilmesi ve çevre mahallelerle oluşturulan bağlantılar sayesinde Yenikapı'nın geçmişten gelen katmanlarının görünür hâle getirilmesi hedeflenmiştir. Böylece meydan yalnızca fiziksel olarak erişilebilir bir alan değil; farklı sosyal grupların bir araya gelebildiği, aidiyet geliştirebildiği ve ortak deneyimler üretebildiği bir sosyal altyapıya dönüşmüştür.

Through illuminated pedestrian routes, transparent urban edges, and flexible public programs adaptable to different times of the day, the space is transformed from a mere transit point into an active urban environment. By eliminating visual barriers and enhancing natural surveillance, users' sense of safety has been strengthened, enabling the previously perceived "unsafe" area to become a vibrant public space open to encounters throughout the day.

Within the scope of the project, new relationships have been established between historical heritage, transportation infrastructure, and everyday urban life. By integrating the Theodosius Harbor archaeological site into the public experience and strengthening connections with surrounding neighborhoods, the historical layers of Yenikapı have been made visible and accessible. Thus, the square has evolved beyond a physically accessible space into a social infrastructure where diverse groups can gather, develop a sense of belonging, and create shared experiences.

Yenikapı Meydan Perspektifi
Yenikapı Square Perspective

Yenikapı Meydan Görselleştirme 1
Yenikapı Square Visualization 1

Yenikapı Meydan Görselleştirme 2
Yenikapı Square Visualization 2

Yenikapı'nın heterotopik eşik karakteri korunarak, hızlı ulaşım hareketleri ile duraklama ve karşılaşma anları arasında denge kurulmuştur. Tasarım yaklaşımı, farklı kullanıcıların aynı mekânda çeşitli deneyimler yaşayabilmesine olanak sağlayarak alanın çoğul yapısını desteklemektedir.

Sonuç olarak Yenikapı, yalnızca bir transfer alanı olmaktan çıkarılarak; geçmişi, bugünü ve geleceği bir araya getiren, okunabilir, erişilebilir ve deneyimlenebilir bir kentsel eşik olarak yeniden ele alınmıştır. Proje, kamusal alanın karşılaşmaların, sosyal ilişkilerin ve kent aidiyetinin üretildiği ortak bir yaşam alanı olduğunu vurgulamaktadır.

By preserving Yenikapı's character as a heterotopic urban threshold, a balance has been established between mobility flows and moments of pause and encounter. The design approach supports the site's multiplicity by enabling diverse users to experience the space in different ways.

Yenikapı has been reinterpreted beyond a mere transfer area as a legible, accessible, and experiential urban threshold connecting past, present, and future. The project emphasizes public space as a shared environment where encounters, social relations, and urban belonging are created.